

Resolutie ende vragen over consideratien, raeckende 't stuck van leeninge op interest ende panden

<https://hdl.handle.net/1874/19309>

RESOLVTIE

Ende

MB
687

V R A G E N

Over

Consideratien, raeckende 't stuck van
Leeninge op Interest ende Panden,

DOOR

CHRISTIANUS CONSTANTIUS.

Hof. 4. vers. 4. 5. 6.

Doch niemant en twiste, nochte bestraffe jemant: want u volck is als die meen den Priester twisten:

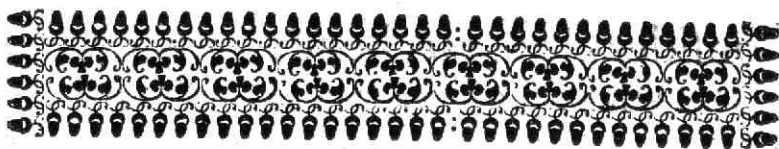
Daerom sult gy vallen by dage, ja selfs de Propheet sal met u vallen by nachte: ende ick sal uwe moeder uytroeyen.

Mijn volck is nygeroeyt, om dat het sonder kennisse is: dewijle gy de kennisse verworpen hebt, heb ick u oock verworpen, dat gy my het Priester-amp niet en sult bedienen, dewyle ghy de wet uwes Godts vergeten hebt, sal ick oock uwe kinderen vergeten.

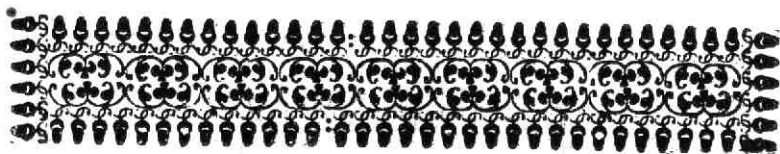
TOT UTRECHT,

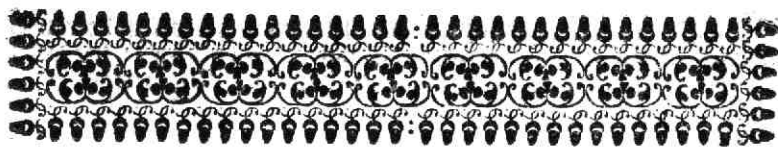
Gedrukt by LAMBERT ROECK, Boekhdrucker
woonende in de Lange-Pieterstraet / ANNO MDC XLVI.

Thuanus histor. lib. 61. Ann. 1575.

De Standen van Franckrijck in een Request aen den Coningh: Hier komt noch by, die groote schande ende lasteringe tegen Godt, vrye oopentlicke oeffeningh des hoogh-verbodenen woeckers, daer door de toorn Godts, na dat sy eenmael over den menschen ontstecken is, sich niet versoenen laet, tot dat voor allen de Godts-dienst herstelt worde, &c.

RESOLUTIE

ENDE

V R A G E N

Over

Consideratien, raeckende 't stuck van
Leeninge op Interest ende Panden,

Isteren den *derden Junij 1646.* in d'zuck upt-gekomen/
ende den *Cerw. Classis van Drecht*, doe vergadert/ inge-
bracht sijnde *secker Boercken/geintituleert*: Consideratie
raeckende 't stuck van Leeninge, &c. is daer op by den *voorz-*
gemelte *Classis* genomen *dusdanige resolutie*:

3. Junij. Sessione 3.

„ Sijn ingelebert dooz een *seckere Dienstmaeght*/op den naem van den
„ *Advocaet Criex*, *seckere Consideratien* raeckende 't stuck van de *Leeninghe* op
„ *Interest en Panden*, doch alsoomen vernam dat *ontrent het epide* wierden
„ *geroert seckere Personalialia*, ende dat *specialick daer* wierde *getraduceert*
„ *de persoon van D. Voetius*, op datmen *niet en soude schijnen* soodanighe
„ *calumnien en lasteringen* teghen *sijn E. persoon* t'approberen/ met het
„ *accepteren* van het *voorgemelte schzift* / is het *selvighe* daer op met *een-*
„ *parige stemmen gerejecteert*/ en goet *gebonden* dooz den *Deurbetwaerder*
„ *hem het selve* wederom te *senden*: te meer alsoo het *niet en draeght* den
„ *naem* van den *Autheur* / en *volghens* dien na alle *rechten* niet *berder* en
„ *kan* werden *gehouden* als *voorz een Fameus libel*.

„ *D. Voetius* verstaen *hebbende* van het *voorgemelte Schzift* / heeft daer
„ *op* *versocht* eens *binnen* te *staen*/ ende hem *voorz* de *vergaderinge* ghepur-
„ *geert*/mits *openinge* doende van het *geene* ober die *materie* tusschen *sijn*
„ *E. en d' Advocaet Criex* ten *tijde* van *sijne promotie* was *gepasseert*/en dat/
„ *volgens* de *commissie* die *sijn E.* daer toe *hadde ontfangen* van *d'Acade-*

„ mie alhier/ en oock in confoornitè van het rappoort het welcke doenmaels
„ ober die saecke pro Senatu Academico by sijn E. was ghedaen : het welcke
„ oock mede by D. Professore Mattheo een lit van dese vergaderinge is ghe-
„ confirmeert.

Of tegen Schryftuer/ Reden/ resolutien/ ende decisien alleen vraghen ge-
stelt ; niet oock wederom met andere vraghen te beantwoorden sijn/ ende
also met eben soo veel die ten vollen beantwoort worden ?

Of meer gelde het eendzachtich geboelen der gantsche Christenheyt (van
wat setten / ofte natien) tegen de woekeraers ; dan het seggen der woekera-
raers/ tegen de Christenheyt ?

Of de Christeliche gereformeerde Kerck hier in houde met de Christen-
heyt tegen de Woekeraers / ofte met de Woekeraers tegen de Christen-
heyt ?

Of niet de gereformeerde Kerck altijd eenparichlich hier ober gheleert
heeft/ voort heen als nu/ en nu als voort heen ?

Of de Gereformeerde Catechismus niet met recht onder de sonde van
selen tegen 't achste gebodt / ghelijck andere Kercken/ ende Theologantens/
stelle/ oock Woeker ?

Of de gereformeerde Liturgie voort 't updecken van't N. Nachtmals/
met recht van't N. Nachtmal af-houd alle Woekeraers, Roovers/ &c. ?

Of niet de Predikanten der gereformeerde Kerck/ volgens de gemeene
ondertepkeninghe ende ordne / den catechismus / ende liturgie alsoo upt
Godts woort moeten verklaren ende leeren ?

Of ergens eenigh gereformiert Predikant is/ die eenigen tijt gepredicht/
ende den Catechismus uptgelept hebbende/ het achste gebodt niet alsoo met
den Catechismus verstaen ende verklaert hebbe ?

Wat censure soodanigen Woekeraer meriteert, die sich niet ontfiet, oock op
valche Praesuppoosten, openbare leugens ende lasteringen, daer ober Predikanten
aen de Christelich-gereformeerde Magistraet aen te slagen/ dat sy den Ca-
techismus ober 't achste gebodt verklarende/ ende andersins in haere predi-
kation/ tegen woeker predicken ?

Of

Of foodantigen libel raisonnable, bescheyden ende nootwendich; of niet calumnies, bedrieghlick ende stout sy?

Of de E. Magistraet sulchs in Advis gehouden hebbe / ende niet behoortlick gerejeteert?

Hoe de Woekeraer sulcken voet heeft by de Heeren / dat hy in sodanigen vergaderinge / met sulcken request / berst verschijnen?

Of niet overal / in alle gereformeerde plaetsen; Predikanten / Professoren / Meesters eben soo leeren volgens de gemeene aengenomene leere / tegen de Woekeraers; als hier?

Of niet alle Predikanten / Professoren / Meesters oock alsoo in haere tpd̄t tegen de Woekeraers geleert sijn van hunne Meesters?

Of niet de Kinderen upt de Catechismus het so verstaen ende gheleert worden / oock soo moeten geleert worden?

Waerom / ende hoe de Woekeraers hier soo stout sijn / om sich te derben stellen tegen Leere / Catechismus / Predikation / Predikanten / ende Professoren / meer hier / dan op andere plaetsen?

Hoe het luyd / ende watter geseght word op andere plaetsen / van onse Lombarden / ober 't geene / wat hier booz / ende tegen die geschiet?

Of de Magistraet berstaet / ende volkomenelick berklaert / de saecke der Lombarden haere saeck te sijn?

Of de schult van foodanigh quaet principalick redundeert op de Magistraet selve?

Of een saecke, die in haer natuere quaet, ende als sodanich in Gods woort verbooden is, door het stellen van mate, geoorloft ende goet kan worden gemaect?

Of het betamelick / ende tot eere bande Magistraet sy / dat de Lombarden soo niet / ende onder des Magistraets naem spelen?

Of het eer sy booz een Republijck / dat de Lombarden daer soo het hooft op heffen / in soo enozime stoutigheden tegen Magistraet ende Kerche / tot veranderinge van leere ende wetten / in Kerck ende politie?

Wat meer eer ende nut sy ende gebe aende Republiſch ende Magiſtraet/
de Kerck/ ofte de Lombarden? De Dienaers bande Kerck/ ofte de Dienaers
bande Lombard booz te ſtaen/ ende te helpen?

Of een Magiſtraet ende particuliere Kerck niet in eenige ſaechie dwaelen
kan?

Of het daerom waerachtigh ende goet is/ om dat het eenige particuliere
Kerck/ ofte Magiſtraet ſeght ende ſtelt?

Of dat sy de recht-matige Authoziteyt van Kerck/ ofte Magiſtraet te-
gen ſprecken?

Of de Magiſtraet de Lombarden tolereert, ende gelijck in verſcheyde
octroyen geſeyt wordt/ conſenteert by maniere van tolerantie; ofte nu appro-
beert?

Of de Lombarden nu geapprobeert worden tegen Kerck/ ende Kercke-
liche reſolutien?

Of niet Predikanten/ ende Profeſſoren ſoo wel ende ſoo veel ſtaen onder
beſcherminghe bande Magiſtraet; als Lombarden?

Indien de Lombarden ſoo eerlick ſijn/ als andere/ ende als Predikan-
ten/ wat behoeven sy byſondere ſaubegarde bande Magiſtraet/ als ſodanige/
meer dan andere?

Hoe den Lombard ſulcken ſtouticheyt bergunt wort/ dat de Magiſtraet
begerende dat ober de materie van woeker Ec. niet ſoo geſchreben worde;
sy buyten conſent van Magiſtraet/ of Kerckeliche ordze/ derbeneerſt in
openbare dzyck ſchryven booz haere ſaech/ teghen Kerck ende Predi-
canten?

Hoe de Lombard verft upt-geben/ ober die materie/ extracten upt de ge-
ſchrebene reſolutien bande Doetschap?

Hoe hy aen die Extracten komt/ ende wieſe hem ter hant ſtelt?

Hoe hy oock bekomt/ ende wie hem ter hant ſtelt Extracten upt het Ker-
ken-boeck/ ende upt de Synodale reſolutien?

Of de Magistraet daer op sal stilswijgen?

Wat de Kerck daer tegen doen sal?

Of de Reden van D. Praeses Synodi, spreekende over 't Reglement in soorberre/ vooz den woecher mag genomen worden?

Of niet de laetste Classis genoeghsaem verklaert heeft / dat sy inde saech tegen de Lombarden sich lichtelick verstaen?

Hoe het komt / dat wanneer de Lombard pet doet / ende schrijft tegen de Kerck / dan men wel te vreden ende stil is; daer en tegen als de Kerck ofte Predikanten spreken ofte schryben vooz de gemeene waerhepdt teghen de Lombarden / dan men sulcken tumult maect?

Of de Magistraet niet meer / immer soo veel sy vooz de Kerck / ende deser Dienaers; als vooz Lombarden?

Of het de Gemeente niet aengeramer sy / indien de Magistraet vooz de Kerck ende Predikanten staet / ende met haer tegen de Woecheraers; dan met ende vooz de Woecheraers / tegen Kerck ende Predikanten?

Of de Gemeente klaeght ober sulche Leere / ende Predicatieen teghen de Woecher?

Of de Kercken-raedt daer ober klaeght?

Of / indien sodanige Predicatieen ende Predikanten daer ober te beschuldigen waren / sulchs vooz den Kercken-raet niet moeste geschieden / ende sy eerst van die mosten gecensureert worden?

Of de C. Magistraet ober sodanige Predicatieen en Predicanten klaegt?

Of dese Academie / ghelijck andere / sich niet en stelt ende leert teghen de Woecheraers?

Of het een eer ende respect soude zijn vooz onse Kerck / Republiek ende Academie / indien soo een beroordeelt geboelen ende doen der Woecheraers / onder ons eerst begon / ende voozt-gingh?

Of niet Professozen hier/ gelijk in andere Academien ende Scholen/ daer
oer byzelyck / ende volgens de waerheyt moeten lesen / disputeren/ ende
schryben ?

Of Professozen inde Theologie het recht van dese sake niet so wel hozen
goch te verstaen ende te leeren/ als de Professozen inde Rechten/ ende Philo-
sophie ?

Of Professozen dienen stil te stouwen/ ende de gemeene waerheyt te ver-
berghen ende verdoechenen / latende de Woekerers/ ende andere booz den
woeker/ tegen haer sprecken ?

Of sy dienen haer stil te houden/ ende sulchs ampts ende conscientie's
halven vermogen / daer de Lombarden booz de woeker schryben / teghen
haer; dan ooch niet te schryben ?

Of der Professozen ampt niet sy/ de Kercken ende de gemeene Leere der
Kercken/ ende Synoden booz te staen met sprecken ende schryben; boozna-
melick als yemandt uyt de Synoden soecht yet op te rapen / ende te mis-
bruycken tegen Kerck / ende Synoden ?

Of de Professozen haer/ ende de gemeene saeck niet kommen/ moeten/ ende
sullen verantwoorden ?

Of niet de Magistraet haer daer toe vermanen/ ende helpen sal ?

Of in Actis Academicis yet geregistreet staet tot fabeur van de Lombard ?

Of in Actis Academicis niet staet vande Promotie eens Doctors inde Rech-
ten/ niet toegelaten/ dan op belofte van geen deel te hebben in den Lombard/
ofte daer in te sullen krijgen ?

Of dat een eer en lustre sy van de Academie / een Lombardier ghepromo-
veert te hebben ?

Of D. Voetius ende D. Mattheus meer geloofs meriteren/ verklarende dien
Doctor tot de Promotie niet toegelaten te sijn/ dan onder sulche conditie/ van
geene ghemeenschap met den Lombard te hebben / daer sy oer gesuspe-
cteert was; ofte het loochenen van een Patroon der Lombarden ? Ende of
sy hier niet en begae een furieuse lasteringe, onbeschaemde leugen ende Atroce
injurie &c. ? Dit sijn sijne woorden. Of

Of die Carmen doe ghescrept sy ter eere van sijne Promotie ende lustre &c. Welcke wy hier stucks wijs aenraecken met geen ander gemoet/ende opzicht / dan om te bewijfen / dat sulchs geen lustre &c. geoordeelt wort/ vooz de Academie/ indien sy soo eenen Promobeert.

Scazon.

Uod istud omen? Quisve dedecus tantum
 Inussit urbi, civibusque Musarum?
 Vah! Fœnerator Lauream rapit primam
 Nostri Lycæi? &c.

Responde Doctor, Anne fœneratores
 Tribonianus jure dixit infames?

Waerom de Lombarden boben andere gemeenlick so aensoeckende ende aenshalende sijn allerhande eerliche/ voozrieme luyden/ ende bpsonderlick die in aensien sijn?

Of niet/ die sy tot haer geboelen herleiden / ende vooz haer spreken/ daer toe dooz eenige pensatien/beneficien/maeltijden &c. gebzacht woorden/ende geinteresseert sijn ofte in haer bzientschap/ ofte in haeren handel?

Of het semant eer sy vooz den Lombarden te spreken / ofte ghemenssaemlick met haer om te gaen?

Of het daer entegen jemant in't byzonder/ ofte publieklich eene Kerck/
Politie / Academie een goet teecken sp/ aengevochten te worden booz ende
met de ghemeene waerheyt der Christenheyt/ van Lombarden ende haers
gelijcke?

Of te helpen sijn die gene/ welke so ober de ghemeene waerheyt haerer
Kerck/ ende confessie aengevochten worden; ofte die gene/ welke haer aen-
bechten/ haten/ ende verbolgen?

Of niet een ander middel ware te binden ten behoef der armen/ booz de
Republijck/ Christelick ende dienstich/ sonder dese Lombarden?

Of niet dat tot meerder luste ende eere soude sijn der Republijck/ in het
opbinden van sulck middel eerst/ ende anderen booz te gaen?

Of niet de Lombarden haer beter deden/ haere vplicheyt niet so te roe-
ten?

Doch of niet sulchs goet sp booz de waerheyt / om soo by die gelegentheyt
peder een recht ende wel daer ober te insozmeeren ende verstercken?

Ende of niet sulchs wel bozderlick sp tot haren bal?

Of inde Consideratien &c. jet home/ op welck peder/ die opt de waerheyt
van dese saecke recht bedacht ende gehouden heeft/ niet lichtelick soude kon-
nen antwoozden?

Of niet op alles genoegsame antwoozde te halen sp upt 't gene hier ober
meermalen ende by deelen tegen de boecker geschreben is?

Of niet dewijl die Consideratien &c. (vanden Lombard upt-gegeven)
bzagen/ ende in publijcke dzuch sijn : die nu oock niet moeten beantwoozt
wozden/ ende dat booz publijck schrijft?

T O E - G I F T .

TAcitus verhaelt van onse oude Duptsen / wanneer sy noch Heydensch waren : 'T is by hun onbekent te woekeren, ofte op woeker te geven : ende werd deshalven beter onderhouden, dan of het verboden was.

F I N I S .

